vagy a Földközi tenger szaracén kalóznépségének betörései. Figyeljük meg tárgyilagosan a számtalan megaláztatást, amellyel Európa Kinát sujtotta. Egy nemzetet, mely évezredek óta meg volt győződve művelődése alaposságáról és mind ez idő alatt önök úgy bánnak velünk, mint vademberekkel. Reánk kényszerítettek kereskedést, melyre szükségünk nem volt és csak kárát vallottuk. Aztán országunkat elárasztották durva ágenseikkel, azokat jogokkal ruházták fel, elfoglalták tengerparti hajózásunkat, behatoltak összes belvizeinkbe és ha talán merészeltünk saját nemzeti érdekeink mellett sikra szállni, mindannyiszor megveretve még nagyobb kiváltságokat voltunk kénytelenek nyujtani. A kinai történetírók aprólékos pontossággal emlékeztek meg az utolsó félszázad alatt eltürt sérelmekről. Nincs részlet, melyet feledtek volna, nincs nemzeti büszkeségünkön ejtett csorba, mely ne vésődött volna örökre a nép emlékezetébe."

„Mindaddig, mig Nyugat nem tekint művelt nemzetnek és nem ismeri el szokásainkat, törvényeink jogosságát, mig nem részesít hasonló bánásmódban, mint hasonló más nemzeteket, addig nem lehetünk mások az európaiakkal szemben, mint vagyunk."

Ez a gondolatmenetében imént vázolt könyv szólította ki, mint fentebb említettem, az amerikai Bryant a polémia mezejére s könyvének nyolc fejezetében cáfolni igyekszik ellenfelét. A keleti és a nyugati kultura szembeállításában nem mindig sikerül megtartani a higgadt tárgyilagosságot s így polemizáló társával e téren egy húron pendül. Érezzük, hogy bizonyos nyugati dolgok védelmére gyenge erővel vállalkozott annál is inkább, mert a kinai konkrét tényekre hivatkozott. Van sok igazság azokban, amit a kormányzatról, az otthonról Nyugat javára állít s különösen, mikor a krisztusi tant védelmezi a konfucianizmussal szemben. Azt mondja, hogy ellenfele nem rajzolta hű képét sem a hazai, sem a nyugati kulturának. Bizonyos költői szabadság vezette tollát az események s tények megitélésében. Méltán veti szemére, hogy nincs kellő elismeréssel a nyugati emberbaráti intézmények iránt.

(Folytatása következik.)

Glosszák Párizsról.

Irta: Orbók Attila.

(Folytatás.)

Nincsen képzelet, mely a „francia nőt" egészében elénk varázsolhatná. Igen, a „francia nőt", így en général, mert a kis ouvrière-től kezdve a demimonde hölgyei hosszú, sőt végtelen soráig, majd mindegyiknek a vérében pezseg az izlés, a harmonikus mozgás iránti érzék. A francia nyelv is az ő ajkukról hallva a legédesebb. Szemérmességük öntudatos és a büszkeség fátylán át sokkal csábitóbban ragyog, mint az angolé, rózsaszínü bakfis-ártatlanság.

A párizsi nőről beszélve természetesen a divatról is szó esik. Öltözködésükben nagyon egyéniek és a szemfájásig is hiába keressük az idegen országokból jól ismert párizsi divatot. A legtöbb nő, aki elegáns, a maga izlése szerint öltözik és csak az öv, a csipke, vagy a „kalapnélküliség" a Boisbeli sétákon — szóval az egészen detail dolgokban egyformák. A tömegáruk gyártásába nem szólhatnak bele; azokban van divat, de a ruhák szabásában és a szövet minőségében, a színek összetételében már nagyon halvány közös vonás mutatkozik. Párizs a nőknek is az izlés legmagasabb iskolája.

*

Van egy anekdóta, nem rossz, de talán nem találó. Arról szól, hogy egy magyar megérkezvén Párizsba, a legelső kocsis francia nyelven ajánlja fel neki a kocsiját. A jámbor magyar nagyot néz és csodálkozva kiált fel: „Igazán művelt város ez a Párizs; még a kocsisok is tudnak franciául!" Nem egészen igy vélekedik az, aki otthon megtanúlta a francia nyelvet. Ellenkezőleg, az első hetekben szent meggyőződése az lesz, hogy Párizsban nem tudnak a franciák franciául. Úgy hadarnak, hogy ember legyen, aki megérti őket.

*

Szegény németekre ráfogták, hogy udvariasságuk a „Bedienen Sie sich" alapelvén áll. Pedig a német udvariassággal szemben a

francia csak szóvirágokból él. Igaz, minden kapu alatt ki van írva, hogy „Essuyez vos pieds S. V. P.“, ami annyit jelent, hogy törüljük le a lábunkat, még pedig S. V. P., azaz: ha nekünk tetszik. De viszont minden kérdezősködésre olyan félvállról adott választ kap az ember, hogy rosszul lesz tőle. Ha valaki a franciáknak az idegenekkel szemben tanusított udvariasságát akarná analizálni, két részre kellene essaijét osztania, még pedig a francia borravalóelőtti és borravalóutáni udvariasságra. A második fejezet nem nagyon dicsérő lenne. A francia fesztelenség nagyon elhomályosítja az udvariasságot, mely csak frázisokból áll. Igaz, hogy ezek a szólásformák olyan szépek és plasztikusak, mintha lelkük is lenne.

(Vége.)

Schwalm Richárd rajza

José Maria Heredia.

Irta: Dr. Barna János.

Az antik világ művészetének örökbecsü alkotásaiból bizonyos dermesztő hideg árad ki, ami lelkünkben a legmelegebb érzelmeket is képes fagypontig lehüteni. Csodálattal telik el a szívünk, ha látjuk a görög klasszikus kornak fönséges szobrait, de csodálatunk meleg bensőséges szeretetté csak ritkán fog átalakulni. Ezt a hidegséget emeli a márvány fehérsége is s legmagasabb fokát akkor éri el, ha valakinek a képmását akarta a művész a fehér márvány tönkből kiformálni. Ezeken a mellszobrokon nem találjuk az élet megnyilatkozásának legkisebb nyomát sem. Ezekből az arcokból nem sugárzik ki sem a fájdalomnak keserűsége, sem a szív örömeinek derült melege. Mintha kihalt volna belőlük minden érzelem, minden élet. Az arcot adta vissza csak a szobrász vésője, de a szívet nem tudta meglátni az ember bensejében. Szeme nem tudott a külsőn keresztül furódni; a léleknek meglátása nem adatott meg nekik. Lehetséges, hogy talán nem is akarták ezt kifejezni, mert nem tartották szükségesnek az emberi léleknek ilyetén való napfényre hozását.

Ilyen volt Heredia is, ez az idegen vérű spanyol-kreol származású költő, aki 1842-ben Kuba szigetén született, de fiatalon Franciaországba kerülve a francia környezet hatása alatt a francia muzsának lett koszorús papjává. Az idegen nevű és gondolkozású Heredia új hazájában is megőrizte a spanyol fajnak legjellegzetesebb tulajdonságait a túlzásokban, a szélsőségekben való excellálását. Ez a faji öröksége jut kifejezésre egész költészetében. Leconte de Lisle irányának és eszméinek is csak azért lett követője, mert megegyezett spanyolságával. Hatása alól nem vonta ki magát sohasem, mert ezzel meg kellett volna tagadnia önmagát, elveit és egész belső lelki világát is.

Nem volt termékeny költő, alig írt valamit, muzsája a legmeddőbbek egyike az egész világirodalomban. Egyetlen verses könyvét ötven éves korában adta ki 1892-ben. Kötete